

Roten till elände i världen och i skolan

Publicerad här den 13 januari 2015

ENVAR ÄR SIG SJÄLV NÄRMAST. Det är naturligt. Men det är när egoismen slår över i girighet som den åstadkommer elände. Sedan tusentals år härjas världen av religionsstrider. I botten för dessa har legat en strävan efter makt och rikedom.

De största kyrkosamfunden har kunnat bygga upp stora förmögenheter genom bidrag som de har fått från människor som inbillats att en himmel väntar dem i livet efter detta – eller ett helvete. Förmögenheter som de styrande hellre har använt till imponerande kyrkobyggen än till tak över huvudet till de fattigaste.

Visst finns det också välgörare bland kyrkor och enskilda människor som skänker stora belopp för att hjälpa människor i nöd. Dessvärre kan man se hur girigheten sticker upp sitt fula tryne i sådana sammanhang också. Pengar som skulle gå till bostäder och rent vatten till utsatta människor hamnar i samvetslösa girigbukars fickor.

Politikerna inser också att varje väljare är sig själv närmast. Det lönar sig att utlova skattesänkningar för breda löntagargrupper även om det minskar utrymmet för omsorgen av sjuka och fattiga. Det lönar sig att kritisera flyktingmottagningen även om det bidrar till att utsatta människor tvingas tillbaka till ett liv i nöd och livsfara. Det lönar sig att motsätta sig höjda miljöavgifter och bensinpriser även om detta bidrar till att miljökatastrofen kommer närmare. Det lönar sig genom flera röster i ett kommande val.

Lobbyister påverkar lagstiftare och andra beslutsfattare för att deras uppdragsgivare ska gynnas. Företag inom oljeindustrin och bilindustrin anlitar köpta forskare och lobbyister för att förhindra att miljölagar och miljöskatter begränsar företagets vinster. Därigenom hindrar man de ansträngningar som görs för att minska de koldioxidutsläpp som leder till en kommande miljökatastrof.

Egoismen har också brett ut sig inom skolpolitiken. Forskarna vet att betygen inte leder till bättre kunskaper, men väl till ökad psykisk ohälsa hos allt fler elever. Betygen skapar stress och oro. Deras enda funktion är att sortera eleverna och därigenom grundlägga klyftan i samhället. Egenintressen har nu lyckats genomdriva att betygen får än större omfattning och betydelse. Bland dessa egenintressen skymtar man företrädare för näringslivet och välutbildade föräldrar som kan hjälpa sina barn så att de får höga betyg och därmed bra utbildningar

och bra jobb. Förlorare är framför allt elever med kortutbildade föräldrar.

Matematikämnet i skolan har vuxit på andra ämnens bekostnad. Alla elever tvingas att ägna en mycket stor del av skoltiden åt att försöka lära sig en matematik som bara en mindre del av dem kommer att få användning av. Närmare hälften av alla elever med kortutbildade föräldrar misslyckas med det och de får därför inte gå något gymnasieprogram. De kommer därför att få sämre jobb och sämre ekonomi. Matematiken bidrar till att klassklyftorna cementeras. Vem tjänar på det? Vissa lärare som kan få fler arbetstillfällen och högre löner. Vissa politiker och företrädare för näringslivet som med tillfredsställelse ser att klyftorna i samhället ökar. Förlorare är eleverna och de lärare som får mindre utrymme för sina ämnen.

Man efterlyser nu mer forskning kring metoder som kan hjälpa eleverna att lära sig läsa och räkna. Har det då inte bedrivits någon pedagogisk forskning? Jo, faktiskt. Det har skrivits mer än 2 000 avhandlingar om skolan i landet. Problemet är att flertalet forskare har föredragit att forska på annat än sådant som kan hjälpa elever att lära sig bättre. På sådant som varit lättare att skriva avhandlingar om än om försöksverksamhet med metoder i klassrummen. Forskarna har fått sina meriter, men eleverna har inte fått någon hjälp av mycket av den forskning som samhället bekostat.

Tidigare gick lärarutbildningen liksom alla andra yrkesutbildningar ut på att lära de studerande det de behövde kunna för att klara av de moment och de situationer som möter vid yrkesutövningen. Erfarna lärare undervisade i metodik och handledde kandidaterna i deras övningspraktik på skolorna. De omfattande resurser som avsatts för detta kom under 1990-talet att omfördelas.

Utrymmet för den praktiska yrkesutbildningen skars ned radikalt. I stället tillkom kurser i forskningsmetodik och obligatorisk uppsatsskrivning, mera ämnesteori och ett dussin fristående kurser om frågor som är mer eller mindre löst anknutna till skolverksamheten. De som genomdrev detta och tjänar på det var forskare som behövde arbetstillfällen. De som förlorade på det var de lärarkandidater som blivit sämre förberedda för yrkesverksamheten och deras elever.

Som framgår är det okunnighet och egenintressen som i stor utsträckning fått styra utvecklingen av skolan. Barnrättskonventionens uppfordran att alla beslut ska fattas till barnenes bästa klingar ohörd. Egoismen och girigheten är roten till mycket ont. De väger vanligen tyngre än hänsynen till freden, miljön och de svagaste i samhället och skolan.